

Kommunstyrelsen

Samverkan mellan Nacka kommun och civilsamhället

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut.

1. Kommunstyrelsen noterar stadsledningskontorets rapport och kartläggning avseende samverkan mellan Nacka kommun och civilsamhället i enlighet med tjänsteskrivelse med bilagor den 4 september 2020.
2. Kommunstyrelsen noterar att stadsledningskontoret fortsätter att utveckla och stärka samverkan med civilsamhälle utifrån de prioriterade områden som framgår av stadsledningskontorets rapport och kartläggning.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade i januari 2019, KFKS 2018/1167, § 18, att ge stadsledningskontoret i uppdrag att utforska hur civilsamhället i Nacka kan stärkas ytterligare samt föreslå former för samverkan med civilsamhället inom prioriterade områden. Huvudsyftet med uppdraget var att få en översikt över, och skapa en större förståelse för, kommunens samverkan med civilsamhället på politisk, strategisk och operativ nivå.

Resultatet av uppdraget presenteras i fyra delar; en kartläggning av samverkan, föreslagna prioriterade fokusområden för samverkan, analys av nuvarande utmaningar och möjligheter och idéer kring nästa steg för det fortsatta arbetet.

Kartläggningen åskådliggör att samverkan mellan Nacka kommun och civilsamhället pågår inom många olika områden och på ett variationsrikt sätt. Den pekar också på att fokus för fortsatt och framtida samverkan bör ligga inom områdena ”gemenskap, sammanhang och livskvalitet”, ”trygghet” och ”en hållbar och klimatsmart kommun” där det finns stora möjligheter till synergieffekter vid stärkt samarbete. Förslag till fortsatt arbete är att stadsledningskontoret får i uppdrag att utifrån kommunens styrmodell och med utgångspunkt i föreslagen inriktning fortsätta att utveckla och stärka samverkan med civilsamhället inom prioriterade områden.

Ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade i januari 2019 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att utforska hur civilsamhället i Nacka kan stärkas ytterligare samt föreslå former för samverkan med civilsamhället inom prioriterade områden (KFKS 2018/1167, Samverkan med civilsamhället)¹.

I Mål och Budget 2019–2022 framgår att civilsamhällets organisationer är viktiga aktörer för att skapa ett långsiktigt klimatsmart och socialt hållbart Nacka. Samverkan mellan civilsamhälle och Nacka kommun ses vara en nyckelfaktor för att tillsammans skapa en hållbar kommun, vilket visade sig extra tydligt under flyktingkrisen 2015 och nu senast under våren 2020 med covid-19.

Syfte

Syftet med uppdraget från kommunstyrelsen var indelat i två övergripande delar. Dels att kartlägga själva samverkan med civilsamhället under 2019, dels hur samverkan skulle kunna stärkas ytterligare nu och framöver.

Ett starkt civilsamhälle. Ett starkt civilsamhälle är en nyckelfaktor för att samverka i en föränderlig värld och ta tillvara kraften i det nuvarande och framtida medborgerliga engagemanget. Syftet med uppdraget är:

- att utforska civilsamhället i Nacka idag och på vilket sätt det kan stärkas ytterligare. Utifrån vad civilsamhället är i sin mångfacetterade form och vad det i sin tur kan bidra med i samverkan med det offentliga.

Former för samverkan inom prioriterade områden. Att ta sig an samhällsutmaningarna kräver samverkan mellan Nacka kommun och civilsamhället inom för verksamheten viktiga områden. Syfte här är:

- att identifiera en inriktning för samverkan med civilsamhället, inom viktiga områden för den kommunala verksamheten
- att ta fram underlag med rekommendationer för hur samverkan med civilsamhället kan se ut framöver, för att kunna ta tillvara framtidens engagemang i en föränderlig värld

Förväntade resultat och effekter

I ett första skede gjordes en utforskande kartläggning av samverkan mellan Nacka kommun och Nackas civilsamhälle. Utifrån den kartläggningen utvecklas uppdraget till en utredning kring hur Nacka kommun kan skapa förutsättningar för att ytterligare förstärka effekterna av civilsamhällets arbete som främjar måluppfyllelse inom det kommunala uppdraget.

¹ Se bilaga 5, Protokollsutdrag KS, Samverkan med civilsamhället (KFKS 2018/1167, §18)

Förväntat resultat är att uppdraget i sig ska inspirera till fördjupad kunskap om och förståelse för såväl Nackas civilsamhälle som pågående samverkan mellan Nacka kommun och delar av civilsamhället. Slutligen väntas arbetet generera idéer om hur samverkan kan stärkas ytterligare med fokus på valda områden, utifrån aktörers vitt skilda förutsättningar, behov och drivkrafter samt med hänsyn tagen till aktörers olika roller och ansvar.

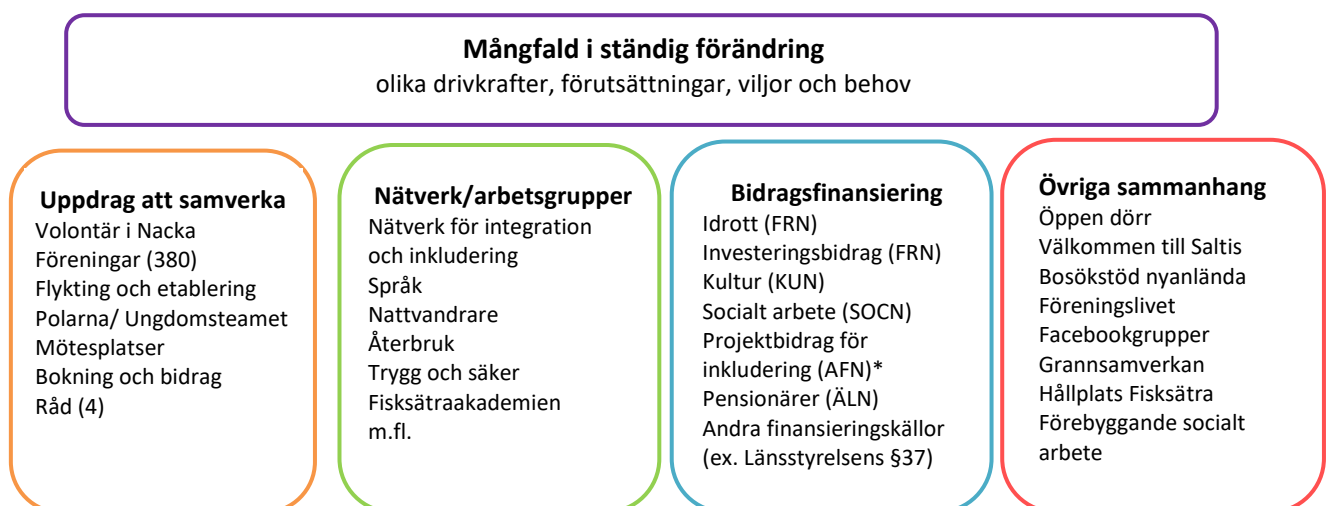
De förväntade effekterna med ökad samverkan mellan Nacka kommun och Nackas civilsamhälle är att stärka det arbete som på olika sätt bidrar till märkbara resultat och ökad måluppfyllelse inom Nacka kommuns övergripande mål. Här vill Nacka kommun stödja den positiva samhällsutveckling som drivs av Nackas civilsamhälle, i synnerhet det arbetet som bidrar till framsteg inom ramen för det kommunala uppdraget.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget presenteras i fyra delar. Inledningsvis redovisas en kartläggning av samverkan med Nackas civilsamhälle under 2019. Därefter presenteras en redovisning av föreslagna prioriterade fokusområden för samverkan, vilket kopplas till de övergripande målen i styrmodellen. Vidare presenteras en analys av nuvarande utmaningar och möjligheter där civilsamhället har en avgörande roll för att möta behov och skapa effekter som bidrar till måluppfyllelse inom det kommunala uppdraget. Avslutningsvis noteras idéer kring nästa steg för det fortsatta arbetet.

Kartläggning av samverkan med Nackas civilsamhälle 2019²

Civilsamhället i sin mångfacetterade form låter sig inte enkelt kartläggas då det till sin natur är i ständig förändring. En av de mest påtagliga skillnaderna är på vilket sätt och under vilka förutsättningar medborgare vill engagera sig nu och i framtiden.³

* Projektbidrag för inkludering går inte att söka från och med 1 januari 2020, enligt beslut i AFN 18 december 2019

² För mer information se bilaga 2, Kartläggning av Nackas civilsamhälle 2019

³ För mer information se bilaga 1, Inramning, förutsättningar och Nackas politiska vilja

Bilden ovan visar det arbete som på så många håll görs redan idag. Samverkan med Nackas civilsamhälle sker på många olika sätt i olika sammanhang. Ett sätt att åskådliggöra bredden i samverkan är att visa verksamheter inom Nacka kommun som har konkret uppdrag att samverka med civilsamhället, olika former av nätverk och grupper där Nacka kommun har en aktiv roll, de olika varianter av bidragsfinansiering Nacka erbjuder samt exempel på andra typer av engagemang och samverkanssammanhang som återfinns i Nacka.

Tydligt är att aktörerna i Nackas civilsamhälle har olika förutsättningar, drivkrafter, organisering, behov, mål och förväntade effekter med sin verksamhet. Som exempel kan ges att individer och organisationer i Nackas civilsamhälle har vitt skilda:

- *Drivkrafter* – från eldsjälur (ex. Välkommen till Saltis) till de som vill göra skillnad en timme när det passar en själv utan mycket ansvar.
- *Förutsättningar vad gäller storlek och ekonomi* – från etablerad organisation med god ekonomi (ex. Röda korset) till liten nystartad organisation i behov av uppstartsmedel (ex. simskola för kvinnor i Fisksätra) eller endast bidrag för mobiltelefon och fika till nattvandrare som inte vill bilda förening för att få stöttning.
- *Viljor och behov* – från ekonomiska bidrag (ex. föreningar), till lokal (ex. möbelförvaring), administratörshjälp (mindre aktörer) eller uppskattning och erkännande (ex. damerna i språkcaféer).
- *Olika fokus* från en liten verksamhet som erbjuder läxhjälp till en omfattande verksamhet som innefattar idrott, integration, kultur, hälsa och livskvalitet (Älta IF).

Detta ger kunskap om att samverka med civilsamhället är komplext utifrån lika många parametrar som själva samhället är komplext.

Förslag på samverkansfokus inom respektive övergripande mål⁴

Under arbetet med kartläggningen och intervjuer med politiker, tjänstepersoner och civilsamhället har tre områden utkristalliserats som förslag på prioriterade områden där

⁴ För mer information se bilaga 3, Utmaningar, möjligheter och förslag på fokus för samverkan

samverkan mellan civilsamhället och Nacka kommun förespås öka måluppfyllelsen inom kommunens övergripande mål.

- (1) **Gemenskap, sammanhang och livskvalitet;** verksamheter och aktiviteter som syftar till ökad gemenskap och meningsfullt sammanhang, med fokus på såväl psykisk och fysisk hälsa som upplevd livskvalitet, innanförskap och en meningsfull fritid. Att samverkan kring dessa områden bidrar till *bästa utveckling för alla* som lever och verkar i Nacka.
- (2) **Trygg i hela Nacka;** sammanhang och verksamheter som fokuserar på att värna det lokala, öka den upplevda tryggheten och arbeta förebyggande med ungdomar i riskzon. Att samverkan kring dessa områden bidrar till ännu mer *attraktiva livsmiljöer i hela Nacka*.
- (3) **En hållbar och miljösmart kommun;** en ökad medvetenhet och beteendeförändring för en hållbar och miljösmart kommun är viktigt för att Nacka ska ha en *stark och balanserad tillväxt*.

En **mer strategisk samverkan** anses vara en förutsättning för ökad måluppfyllelse inom de tre prioriterade områdena. Det strategiska samspelet bör utvecklas kontinuerligt såväl inom Nacka kommun som i dialog med civilsamhället och bidrar på så sätt till kommunens övergripande mål om *maximalt värde för skattepengarna*.

Utifrån samhällsutmaningar kan Nacka kommun identifiera mängder av områden där ett stärkt civilsamhälle och fördjupad samverkan med detsamma kan bidra väsentligt till måluppfyllelse inom kommunens övergripande mål.

Bästa utveckling för alla

- Ökad fysisk och psykisk hälsa för de som bor, verkar och lever i Nacka.
- Förebyggande socialt arbete,
- Gemenskap och sammanhang för Nackabor som har mindre bra förutsättningar
- Sammanhang där människor värnar om sig själva, varandra och andra

Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka

- Ökad upplevd trygghet
- Sammanhang och förebilder för ungdomar i riskzon
- Samverkan kring lokala trygghetsfrågor
- Informationsutbyte för tidiga adekvata och relevanta insatser

Stark och balanserad tillväxt

- Ökad medvetenhet om hur den enskilde individen bidrar till Nackas klimatavtryck
- Fokus på individens möjlighet att påverka
- Kollektiva beteendeförändringar
- Informationsutbyte till grund för hållbara beslut
- Ökat medborgarengagemang för långsiktiga samhällsfrågor

Maximalt värde för skattepengarna

- Ökad samhällsnytta tack vare synergieffekter genom samverkan
- Gemensam kraft i tydlig riktning till följd av informationsspridning och idégenerering
- Minskade kostnader till följd av tillgängligt och synliggjort förebyggande arbete i tidigt skede
- Tydliga prioritering av resursanvändning till insatser och områden med störst behov och mesta förväntade effekter
- Översyn av projektfinansiering för att skapa förutsättningar för effekter genom den nya tidens engagemang

Utmaningar och möjligheter för samverkan med civilsamhället⁵

Nacka kommun står inför en stor mängd utmaningar och möjligheter nu och framåt. De fungerande samverkansformer som synliggjorts inom ramen för det här uppdraget har baserats på tydliga data kring utmaningar där civilsamhället redan idag spelar en avgörande roll för hur Nacka ser ut i framtiden.⁶

Gemenskap, sammanhang och livskvalitet

Ökad psykisk ohälsa, främst bland flickor

Färre ungdomar deltar i ledarledda aktiviteter

Ökad ofrivillig ensamhet och fallskador

Kontinuerlig etablering

Ojämligheten ökar

Trygghet i hela Nacka

Upplevda tryggheten minskar

Flest brott i lokala centrum

Ökad tillgång och användning av narkotika

Klotter och störning av mopeder i delar av kommunen

Med narkotika ökar våldsbrott, så som misshandel och sexualbrott.

En hållbar och miljösmart kommun

Hög klimatpåverkan per Nackabo.

Behov av mer hållbart resande.

Hållbarhetsarbete splittrat med bristande kunskap och information om de andras arbete

Fortsatt arbete

Som fortsatt arbete rekommenderas att stadsledningskontoret fokuserar på att skapa än mer stabila förutsättningar för ökad måluppfyllelse genom fortsatt och förnyad samverkan mellan Nacka kommun och civilsamhälle.⁷

Berörda direktörer ansvarar för att inom respektive process eller område identifiera behov av och möjligheter till samverkan med civilsamhället och samverka där och när det behövs i enlighet med kommunens styrmodell.

Utöver verksamhetsspecifik samverkan föreslås ett informationsutbyte mellan kommunen och civilsamhällesaktörer på en övergripande nivå som en lämplig aktivitet för en långsiktigt stärkt samverkan parterna emellan. Syftet är att påbörja en gemensam diskussion om hur kommun och civilsamhälle ska samverka.

Ekonomiska konsekvenser

Direkta kostnader för det fortsatta arbetet för det här ärendet ryms inom befintlig budget.

⁵ ⁵ För mer information se bilaga 3, Utmaningar, möjligheter och förslag på fokus för samverkan

⁶ För mer information se bilaga 3, Utmaningar, möjligheter och förslag på fokus för samverkan

⁷ För mer information se bilaga 4, Erfarenheter, behov och inspiration till fördjupad samverkan

Samhällsekonomiska vinster till följd av ökad samverkan och synergieffekter av gemensamt engagemang är i det här läget svåra att förutspå. De vinster som ökad hälsa, ökad trygghet, minskat utanförskap och ett förebyggande arbete för de som potentiellt sett uteblir från Nackas socialtjänst beaktas vara en del i genomförandet av kommande beslut kring samverkan med civilsamhället. En ökad medvetenhet och klimatsmarta val i vardagen kan också anses ha effekt i form av uteblivna klimatrelaterade kostnader.

Konsekvenser för barn

En stor del av Nacka kommuns verksamheter har barn och ungdomar som huvudsaklig målgrupp. Att förenkla och förbättra för samverkan mellan civilsamhället och Nacka kommun väntas ha positiva effekter för många barn och ungdomar i Nacka. En stor del av civilsamhällets direkta målgrupp är barn och unga, varför bättre förutsättningar för föreningsliv och civilsamhälle bör förbättra för många barn i Nacka.

Bilagor

1. Inramning, Nackas politiska vilja och omvärldspaning 2019
2. Kartläggning av samverkan med Nackas civilsamhälle 2019
3. Utmaningar, möjligheter, förslag på fokus för samverkan
4. Erfarenheter, behov och inspiration till fördjupad samverkan
5. Protokollsutdrag KS, Samverkan med civilsamhället (KFKS 2018/1167, § 18)

Frida Plym Forshell
Arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

Karin Dreik
Förändringsledare
Stadsledningskontorets stab

Helena Svärth
Internationell samordnare
Stadsledningskontorets stab